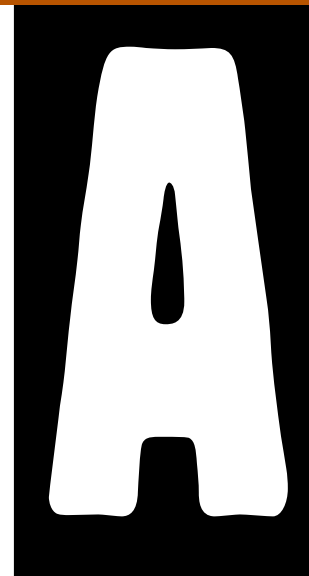

Nei Torrell

ELS PROBLEMES DE LA CULTURA A TARRAGONA

El desembre de 1999 en aquesta revista es publicava un dossier que intentava donar alguna resposta a l'interrogant: cal un pla cultural? El dossier va sorgir a partir de dos articles publicats consecutivament al suplement *Públics* –quan aquest encara es publicava amb el diari *El Punt*–. En el primer, Jordi Piqué (Cercle d'Estudis Històrics i Socials Guillem Oliver del Camp de Tarragona) reclamava la necessitat d'un pla cultural, i en el segon, Albert Saludes (Agrupació Fotogràfica de Tarragona) se sumava a la petició i animava a la mobilització. Aquests articles van servir d'excusa al consell de redacció de la revista per demanar als partits polítics amb representació a l'Ajuntament pel seu posicionament respecte a aquest assumpte. A les pàgines del *Kesse* 30, doncs, hi podeu trobar quin era aleshores el parer de cadascun dels grups municipals sobre el tema i un esbós del projecte cultural per a la ciutat.

Han passat sis anys, del pla cultural se n'ha sentit a parlar bastant i, pel que jo sé, s'han establert les fases del projecte i s'ha contactat amb algunes empreses del ram perquè siguin les responsables de l'elaboració. A hores d'ara només podem fer una cosa: esperar, i una vegada el projecte de pla cultural *aterri* a la societat civil i coneguem el document de treball, en podem parlar. Tanmateix, crec que l'èxit del pla només serà possible si hi ha una implicació de la societat civil, dels ciutadans, si és un pla que compta amb la gent com a agents i no com a receptors. Bé, ja ho veurem...

Deia que han passat sis anys i ara novament el consell de redacció llença la pregunta i ens demana el nostre parer sobre la situació de la cultura a la ciutat. Suposo que també hi ha la intenció de dinamitzar el debat i per això em trobo fent aquestes quatre ratlles sobre la cultura a la ciutat de Tarragona, en qualitat de president de l'asso-

ciació cultural Anima't, entitat que gestiona la programació estable de música, cinema i teatre que es coneix sota l'etiqueta de TCC (Tarragona Cultura Contemporània). Així, doncs, cometré l'atreviment d'apuntar algunes idees que només volen conduir a la reflexió per poder millorar l'oferta cultural de Tarragona i el Camp.

El monopoli de l'oferta cultural

Fins a l'arribada dels ajuntaments democràtics bona part de l'oferta lúdica i cultural estava a les mans de la societat civil, que era qui tenia la iniciativa i la finançava, la qual cosa no vol dir que no pogués ser instrumentalitzada pel poder polític. No cal fer gaires esforços per recordar iniciatives privades que des de la ciutadania han esdevinguts *pilars* culturals de la ciutat i que ara poden sobreviure gràcies a les administracions públiques: el Teatre Metropol, la Cooperativa Obrera Tarraconense, la Reial Societat Arqueològica Tarraconense, etc. Les noves administracions, que sorgiren com a conseqüència del canvi de règim que possibilità la mort del dictador, amb els anys han anat capitalitzant l'oferta cultural. Les administracions públiques són amos i senyors de la major part de l'oferta cultural, o bé la financien i la permeten o bé en són els impulsors. La cultura s'ha professionalitzat i funcionaritzat amb tot el negatiu i positiu que això ha significat per a l'oferta cultural. Quan penso en aquest tema sempre em ve al cap un exemple que em sembla que és molt clarivident: Fa alguns anys, quan era l'hora d'organitzar la festa major, qui contractava les orquestres eren o promotors privats o societats recreatives. No eren pas els ajuntaments els que organitzaven aquest tipus d'actes, que com a molt editaven programes de mà per difondre les activitats tot mantenint els elements més estructurals de les festes.

Així, doncs, el ball es feia a la societat o en un espai habilitat per a l'ocasió i es posaven a la venda les llotges, hi havia un servei de bar i es ballava. No cal dir que l'accés no era de franc. L'evolució d'aquests balls de festa major ha estat sorprenent. Per començar, s'ha acabat amb un fet tan *classista* com les llotges i hem passat als preus populars i a les revetlles populars d'accés gratuït. A obsequiar amb begudes alcohòliques els assistents amb les intoxicacions i els aldarulls que comporta, al vermut, al sopar o a l'esmorzar popular segons l'horari festiu de cada lloc. Vaja, que les polítiques de gratuïtat han esdevingut eines de *dinamització cultural* i han acabat per no ser res més que actes de *propaganda*. La situació ha generat una forta inflació en el sector i ha fet desaparèixer pràcticament els promotors privats i, curiosament, ara les mateixes administracions són les que es lamenten que no hi ha indústria. Particularment, penso que amb el canvi hi hem perdut tots. Per a molts pobles els actes de la festa major han esdevingut la principal despesa del pressupost de la regidoria de cultura i així ens va. Aquest exemple em sembla molt il·lustratiu de com pot perjudicar la intervenció de l'administració pública en la cultura.

Cal que les administracions adoptin el principi de subsidiarietat, enlloc de fomentar

el neoliberalisme. Em sembla que tots podem estar d'acord amb la protecció de la cultura i la intervenció per corregir les perversions que genera el mercat. Tanmateix, em sembla que les polítiques culturals encara no van gaire en aquesta direcció. La societat civil i els ciutadans han de recuperar el paper protagonista com a impulsors i no només com a consumidors passius.

Coordinació i territori

Organitzar l'oferta cultural en clau local és avui una mica fora de lloc. Les transformacions que està patint el Camp estan modificant l'oferta cultural (les noves tecnologies, el consum domèstic, la revolució dels transports, l'aparició en escena de Salou, Cambrils i Vila-seca, etc.). Cal crear xarxes, sumar esforços. L'oferta cultural pateix d'una manca de coordinació, un paper que crec que han d'assumir les administracions públiques. Un exemple evident és l'actual oferta de festivals de curtmetratges. Actualment hi ha quatre festivals de curts al Camp (la Selva del Camp, Cambrils, Reus i Tarragona). La política cinematogràfica de les administracions públiques al Camp es fonamenta principalment en aquests festivals, els quals tenen una repercussió bàsicament local. I,

per altra banda, no hi ha unes polítiques que reequilibrin el sector cinematogràfic amb formació, protecció de les sales d'exhibició, programacions estables, etc., que serien instruments molt més importants per a la creació de públic i la cultura cinematogràfica que no pas uns esdeveniments efímers com són els festivals amb una modesta projecció exterior. A aquest fet hi podem sumar les projeccions estiuenques i els cicles que fan els ajuntaments i els consells comarcals, que enlloc de potenciar el cinema com a art amb els seus valors culturals sembla que protegeixin les *majors*. Una dada preocupant, a tot l'Alt Camp només hi ha un cinema en actiu, el de Vila-rodona.

A Girona, per posar un exemple en un sentit oposat, ja fa anys que l'ajuntament va salvar el Cinema Modern, ara Cinema Truffaut, que és gestionat pel Col·lectiu de Crítics de Cinema de Girona, amb una programació d'estrena modèlica que ha contribuït a evitar la desertització cultural que pateixen els nuclis urbans i ha situat Girona dins de la xarxa europea de cinemes. Mentrestant a casa nostra cap ciutat del Camp té una sala de projeccions amb unes prestacions tècniques que siguin equiparables a les que ofereixen els cinemes comercials on es pugui protegir el cinema no comercial.

Si ens fixem ara en l'oferta musical de la ciutat de Tarragona, és cert que en aquests moments és destacable i té poc a envejar a d'altres ciutats d'arreu de l'Estat. Mai hi havia hagut tantes sales de concerts ni tants concerts –Anima't només cada temporada en programa més de cent trenta–. Però, també es pateix d'una manca de coordinació dins del sector. Cal que algú assegui a l'entorn de la mateixa taula els programadors, les sales, les administracions, els músics, les escoles, els comerços, els gestors de locals d'assaig, etc., per mirar d'aprofitar al màxim els pocs recursos existents i treballar en objectius comuns evitant solapaments. S'entén que el sector privat vagi per lliure malinterpretant el concepte de competència, però em sembla que en aquest cas l'administració hauria de fer de mitjancera. No s'entén que un concurs públic com el DO (concurs provincial patrocinat per l'Ajuntament de Tarragona) no cerqui línies de col·laboració amb el TCC (programació amb projecció internacional), una plataforma que modestament m'atreveixo a dir que és fonamental per als creadors de la província si s'entén la música contemporània com un fenomen cultural globalitzat. O que l'única discogràfica amb projecció exterior amb bandes que toquen més enllà dels

Actuació de Pastora programada per TCC.

límits provincials, Slow Coloured Records, no rebí cap ajut públic.

Tanmateix, crec que s'han de valorar iniciatives molt interessants com la Primavera fotogràfica, un esdeveniment biannual que ha aconseguit crear un model de coordinació bastant paradigmàtic. Així, doncs, l'aposta per la coordinació de les activitats existents és una assignatura pendent.

Equipament de referència

Tot i les transformacions que s'estan produint en els hàbits culturals, gràcies a les noves tecnologies, els espais de referència on es produeixen els esdeveniments culturals són necessaris. En aquests moments em sembla inconcebible que les ciutats del Camp no tinguin un equipament cultural públic amb una gestió que faciliti l'accés gratuït, que sigui la referència local pel que fa a l'activitat cultural. Un equipament obert que sigui un punt de trobada per a tots els ciutadans, un punt d'informació cultural i un espai de sociabilitat. On hi hagi la formació que no es troba dins de l'oferta formal (la que dóna títols reconeguts), on la gent pugui organitzar activitats sense traves burocràtiques, on el ciutadà sigui el protagonista, etc. Vaja, un espai motor per a la societat. Un espai que hauria de fer el paper que en el seu moment van fer els ateneus, els quals en la majoria dels casos no han sabut adaptar-se als canvis. Els equipaments públics haurien d'estar vius i haurien de fer conèixer l'exhibició, la formació, la creació i les relacions socials. Malauradament en trobem pocs exemples.

Tarragona ha estat capaç de crear una xarxa de centres cívics però no té cap equipament cultural al centre. Quant a equipaments, tenim deficiències importants que cal

resoldre, però la solució no és només arquitectònica, és molt més important pensar com s'han de gestionar aquests equipaments –un factor que sovint s'oblida– i què hi volem fer. Sovint es cau en l'error al qual feia referència Joaquín Salinas quan deia: «Els equipaments culturals ara com més grans millor, així es mira més i es veu menys.» L'obertura del Teatre Tarragona a la Rambla pot ser una bona eina complementària al Teatre Metropol i per a la resta d'equipaments públics existents, el gran secret serà la forma de gestionar-lo.

Producció pròpia

Els entesos en gestió cultural acostumen a defensar que una bona política cultural és un triangle equilàter als tres angles del qual hi ha perfectament harmonitzats l'oferta, la producció i la formació. Potser l'estructura del triangle tarragoní és més aviat isòscel·les, amb un clar predomini de l'oferta. Així, doncs, la contractació per a l'exhibició és important, però cal que es reequilibri amb l'exportació de productes propis per no tenir un balanç negatiu. Tarragona té un dèficit important que consisteix en una escassa capacitat per crear productes culturals que puguin ser exportables. Dèficit creatiu o de creadors, que només es pot resoldre amb formació i infraestructures accessibles.

El gran problema de la formació i la producció és que els resultats són poc visibles, serveixen poc per a la *propaganda* i no són, en principi, un fenomen de masses. Són el resultat de polítiques culturals que aposten per resultats a mig/llarg termini, un sistema que topa amb les estratègies de la classe política que cerca resultats immediats, però són els únics que possibiliten que l'edifici de la cultura a Tarragona pugui ser sòlid.